

Overstappen van speciaal- naar regulier basisonderwijs

Beleid en werkwijze

Inleiding

Binnen ons samenwerkingsverband werken we aan de vergroting van inclusie in het regulier basisonderwijs. Dit betekent dat zoveel mogelijk leerlingen samen naar school gaan in hun eigen wijk. Onderdeel van het samen werken aan inclusie vormt de opdracht aan sbo-scholen en reguliere basisscholen om actief te gaan werken aan de overstap van leerlingen van een sbo-school naar het regulier basisonderwijs. De optimale match tussen de onderwijsbehoeften van de leerling en de onderwijsetting én de realisatie van thuisnabij onderwijs is daarbij leidend.

Met dit beleid sluiten we aan bij wat er al is. De ervaringen van sbo-scholen, reguliere basisscholen en adviseurs van het samenwerkingsverband zijn leidend geweest bij de totstandkoming van de werkwijze en afspraken rondom overstappen. Ook zijn voorbeelden van andere samenwerkingsverbanden ter inspiratie bestudeerd. We ontwikkelen van het delen van 'good practices' naar vastgesteld gezamenlijk beleid.

Samen werken aan inclusie

Met dit overstapbeleid maken we afspraken om ervoor te zorgen dat we telkens evalueren: is er nog steeds sprake van de optimale match tussen de onderwijsbehoeften van de leerling en de onderwijsetting? Kan de leerling zijn of haar schoolcarrière het meest kansrijk vervullen binnen het sbo of binnen een reguliere basisschool?

Verwacht wordt dat door het vastgestelde beleid en de bijbehorende afspraken het aantal leerlingen dat de overstap maakt van een sbo-school naar een reguliere basisschool zal toenemen. Dit draagt bij aan het realiseren van thuisnabij onderwijs, de versterking van de basisondersteuning van basisscholen en de afname van het deelnamepercentage aan het sbo.

De volgende stap is het verbreden van het overstapbeleid van de so-scholen en beleid gericht op de overstap van basisschool naar basisschool.

Definitie: van terugplaatsing naar overstappen

We spreken van overstappen in plaats van terugplaatsing. Het is de leerling die de overstap maakt van een speciale setting naar een reguliere setting. De context, de omgeving, is hierbij ondersteunend.

Uitgangspunten en afspraken

Maatwerk

Elke overstap is maatwerk. Het proces van overstappen wordt telkens aangepast aan wat de betreffende leerling en de omgeving (de ouders, de reguliere basisschool enz.) nodig hebben. Wel werken we volgens een stappenplan waarin de fasen van het overstappen staan beschreven.

Aandacht en tijd

Overstappen van een sbo-school naar een reguliere basisschool vraagt aandacht en tijd. De praktijk leert dat een zorgvuldig proces leidt tot vertrouwen bij betrokkenen in het slagen van de overstap. Hoeveel tijd er nodig is, is afhankelijk van de specifieke situatie van leerling, ouders en

scholen. Het geeft rust om met de betrokkenen een tijdlijn te maken waarin duidelijk wordt wat er wanneer gaat gebeuren en hoeveel tijd er uitgetrokken wordt voor de verschillende stappen.

Thuisnabij

Het realiseren van thuisnabij onderwijs vraagt om samenwerking tussen de sbo-scholen en de basisscholen in de wijk. Het is van belang om een goed beeld te hebben van de mogelijkheden van scholen rondom de woonplek van de leerling. De adviseurs van het samenwerkingsverband spelen als 'kennismakelaar' een belangrijke rol bij het overstappen.

Overeenstemming in het mdo

Binnen het MDO stemmen betrokkenen met elkaar de overstap van de leerling af. Uitgangspunt is dat er pas een overstap plaats vindt als er sprake is van overeenstemming tussen alle betrokkenen.

Meetellen onderwijstijd

Het is mogelijk om een leerling een deel van het onderwijs te laten ontvangen op een andere school. Voor leerlingen op het (speciaal)basisonderwijs die ook deels onderwijs volgen op een andere school voor (speciaal)basisonderwijs heet dit 'meetellen onderwijstijd'. Voor het toepassen van deze mogelijkheid is het vereist dat tussen het bevoegd gezag van een school en het bevoegd gezag van een andere school een schriftelijke overeenkomst over de uitvoering wordt gesloten. Zie bijlage 1 'Modelovereenkomst meetellen onderwijstijd op andere school'. Betrokkenen bepalen in overleg of de leerling de overstap van de sbo-school naar de reguliere basisschool in één keer maakt, of dat er opbouw plaatsvindt.

Aanmelden en zorgplicht

Formeel is het zo dat het bestuur van de school waar de ouders het kind schriftelijk hebben aangemeld, de zorgplicht heeft. Met het overstapbeleid willen we gebruik maken van de mogelijkheid om een leerling deels onderwijs te laten ontvangen op een andere school. De sbo-school waar de leerling staat ingeschreven heeft de zorgplicht, ook als een leerling een deel van het onderwijs op een andere school ontvangt.

Ouders die zich spontaan melden bij een basisschool om hun kind over te laten stappen vanuit het sbo worden conform de afspraken opgenomen in dit overstapbeleid terugverwezen naar de CvB van de sbo-school.

TLV, bekostiging en in- en uitschrijving

De volgende werkwijze is van toepassing:

- De leerling maakt de overstap van het sbo naar een reguliere basisschool;
- De sbo school schrijft de leerling uit. De bekostiging stopt dan per peildatum 1 februari;
- De TLV hoeft niet formeel stopgezet te worden;
- De basisschool schrijft de leerling in en krijgt reguliere bekostiging;
- SPPOH hoeft geen verrekening toe te passen.

Rollen

Leerling

Het is de leerling die de overstap maakt. De leerling wordt betrokken in de verschillende fasen van de overstap naar een nieuwe school en hierin serieus genomen. Hierbij wordt ook gekeken naar de context waarin de leerling zich bevindt (het gezin, de buurt, vrienden, broers en zussen).

Ouders

Ouders kennen hun kind het best. Zij zijn dan ook partner voor de school. De sbo-school evalueert minimaal één keer per jaar het OPP. Dit wordt besproken met de ouders. Hierbij wordt ieder jaar de vraag beantwoord: binnen welke onderwijsetting kan er het beste voldaan worden aan de onderwijsbehoeften van de leerling? Wanneer er een overstap naar een reguliere basisschool plaatsvindt, zijn het de ouders die hun kind schriftelijk aanmelden bij de basisschool. Met ouders wordt besproken wat zij nodig hebben in het proces van overstappen.

Sbo-school

De Commissie van Begeleiding (CvB) heeft de wettelijke opdracht om ten minste eenmaal per jaar het OPP van de leerling te evalueren. Formeel gezien is het zo dat in het laatste jaar waarop de TLV betrekking heeft afgewogen wordt of de leerling nog steeds aangewezen blijft op de ondersteuning in de speciale setting of dat er een overstap gemaakt kan worden naar een reguliere basisschool. Met het overstapbeleid stimuleren we de sbo-school ook zicht te krijgen op leerlingen die mogelijk een overstap kunnen maken ondanks dat de TLV nog niet afloopt.

Basisschool

Het bevoegd gezag van de school waar ouders hun kind schriftelijk hebben aangemeld besluit of zij de leerling toelaten. De basisschool onderzoekt of zij kunnen voldoen aan de onderwijsbehoeften van de leerling en wat hiervoor nodig is. Factoren die hierbij een rol kunnen spelen zijn de mogelijkheden van de school, het team en de groep of klas.

Adviseur SPPOH

De adviseur kent verschillende rollen binnen ons samenwerkingsverband. De adviseur is 'critical friend' voor de sbo-school bij het evalueren van OPP's van leerlingen waarbij de TLV afloopt. Is de speciale onderwijsetting nog steeds het best passend bij de onderwijsbehoeften van de leerling of kan de context van een reguliere basisschool meer ontwikkelkansen bieden?

De adviseur is ook 'makelaar'. De adviseur kent de scholen in een bepaalde wijk en heeft daardoor zicht op scholen die mogelijk passend zouden kunnen zijn bij de onderwijsbehoeften van de leerling. Afstemming met collega adviseurs in de wijk is hierbij belangrijk.

Werkwijze: fasen in het overstapproces¹

Fase	Wat	Hoe	(Wettelijke) afspraken	Wie
1. Oriëntatie op overstappen: de leerling vol in beeld	<ul style="list-style-type: none"> - De leerling in beeld brengen op de diverse gebieden - Zicht krijgen op de huidige onderwijsbehoeften van de leerling. 	<ul style="list-style-type: none"> - Evaluatie OPP door school, met de ouders (en leerling) - De adviseur leest mee als critical friend bij de evaluatie van OPP's van leerlingen waarbij de TLV's afloopt - De school bespreekt met de adviseur de leerlingen die mogelijk een overstap kunnen maken, ondanks dat de TLV nog niet afloopt - Bespreekbaar maken bij ouders dat een overstap naar een basisschool een mogelijke weg is. 	<ul style="list-style-type: none"> - De CvB van de sbo school heeft de wettelijke opdracht om ten minste eenmaal per jaar het OPP van de leerling te evalueren - Wanneer de TLV afloopt evalueren betrokkenen met elkaar of de speciale setting nog steeds nodig is of dat de leerling de overstap naar een basisschool kan maken. 	<ul style="list-style-type: none"> - Sbo school - Ouders - Leerling - Adviseur sbo-school
2. Oriëntatie op mogelijke basisscholen: het vinden van de juiste school	<ul style="list-style-type: none"> - School zoeken die aansluit bij de onderwijsbehoeften van de leerling en die past bij het gezin - Overeenstemming bereiken met de betrokkenen over de beste passende school. Iedereen staat achter de 	<ul style="list-style-type: none"> - De adviseur van de sbo-school brengt in overleg met de adviseurs van de wijk of werkgebied in kaart welke basisscholen passend zouden kunnen zijn - MDO organiseren waarin wordt afgewogen welke basisschool het beste past bij 	<ul style="list-style-type: none"> - De sbo-school (school van herkomst) heeft zorgplicht en is verplicht om samen met ouders en leerling een geschikte school te vinden - Ouders melden hun kind schriftelijk aan bij de school van voorkeur. De zorgplicht blijft bij de sbo-school tot aan 	<ul style="list-style-type: none"> - Adviseur sbo-school - Adviseurs wijk/werkgebied - Sbo-school - Reguliere basisscholen - Ouders - Leerling - Indien nodig ketenpartners

¹ Gebaseerd op: 'Handreiking. De overstap van leerlingen van speciaal naar regulier onderwijs.', Maartje Reitsma en Aleid Schipper, KPC Groep, 2013.

	intentie om de leerling te laten overstappen.	de onderwijsbehoeften van de leerling.	het moment dat de leerling daadwerkelijk en volledig de overstap maakt naar de basisschool.	
3. Voorbereiden van de overstap	<ul style="list-style-type: none"> - De leerling voorbereiden op de overstap - De ouders voorbereiden op de overstap - Afstemming tussen de sbo-school en de basisschool. 	<ul style="list-style-type: none"> - De sbo-school leert de leerling werken in de nieuwe methodes - De ondersteuningsbehoeften van ouders worden in beeld gebracht - De leerkracht van de sbo-school en de leerkracht van de basisschool van de groep waar de leerling start gaan bij elkaar op klassenbezoek - De sbo-school en de basisschool stellen in overleg het OPP op. 	<ul style="list-style-type: none"> - De ouders en de sbo-school verstrekken alle relevante informatie aan de basisschool. 	<ul style="list-style-type: none"> - Leerling - Ouders - Sbo-school - Basisschool - Indien nodig ketenpartners - Adviseur (volgt het proces)
4. Start of geleidelijke instroom op de basisschool	<ul style="list-style-type: none"> - Start van de leerling op de nieuwe school, eventueel in opbouw - Indien gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid deels onderwijs te ontvangen op een andere school: modelovereenkomst invullen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkenen bepalen in overleg of de leerling de overstap in één keer maakt of dat er een opbouw plaatsvindt. Het moment van volledige overgang wordt in overleg bepaald - Afspraken maken over de eerste schooldagen, waaronder de begeleiding van 	<ul style="list-style-type: none"> - Wanneer de leerling deels onderwijs volgt op de sbo-school en deels op de basisschool worden afspraken vastgelegd in een modelovereenkomst. 	<ul style="list-style-type: none"> - Leerling - Ouders - Sbo-school - Basisschool - Adviseur (volgt het proces)

		<p>de leerling en evt. de leerkracht</p> <ul style="list-style-type: none"> - Afspraken maken met ouders over de frequentie en manier waarop zij geïnformeerd worden over hoe het gaat. 		
<p>5. Voortgang op de basisschool</p>	<ul style="list-style-type: none"> - De leerling volgt volledig onderwijs op de basisschool. Nazorg van de sbo-school aan de basisschool. 	<ul style="list-style-type: none"> - Er vindt een aantal MDO's plaats waarin de voortgang op de nieuwe school wordt besproken en waaraan de sbo-school deelneemt. In hoeverre lukt het aan te sluiten op de onderwijsbehoeften van de leerling, wat heeft de leerkracht nodig, wat hebben de ouders nodig - Betrokkenen stemmen met elkaar af hoeveel MDO's er nodig zijn en met welke frequentie - Indien betrokkenen na een MDO concluderen dat er meer ondersteuning nodig is dan de basisondersteuning, kan extra ondersteuning in de vorm van een arrangement ingezet worden. 	<ul style="list-style-type: none"> - Het arrangement richt zich (vooral) op de leerkracht en de context van de leerling (dus niet direct op de leerling zelf). 	<ul style="list-style-type: none"> - Basisschool - Sbo school van herkomst - Adviseur - Ouders - Leerling

OVEREENKOMST MEETELLEN ONDERWIJSTIJD OP ANDERE SCHOOL

Om meetellen tijd op een andere school mogelijk te maken conform artikel 15, lid 1 WPO

Deze overeenkomst is conform de voorschriften van Artikel 4.1 Inrichtingsbesluit WPO

Het bestuur van [invullen naam schoolbestuur],
namens het bevoegd gezag van [invullen naam sbo-school],
Hierna te noemen Partij I,
Ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door: [invullen naam vertegenwoordiger]

en

Het bestuur van [invullen naam schoolbestuur],
namens het bevoegd gezag van [invullen naam basisschool],
Hierna te noemen Partij II,
Ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door: [invullen naam vertegenwoordiger]

Zijn het volgende overeengekomen:

1. Doel van de overeenkomst

1. Partijen gaan een samenwerking aan met als doel de leerling in staat te stellen binnen de geplande termijn toe te werken naar de (voorlopige) uitstroombestemming.
2. Partij I, als thuishoof van de leerling, houdt verantwoordelijkheid en zorgplicht voor het op basis van het ontwikkelperspectief van de leerling uit te voeren onderwijsprogramma.

2. Onderwijsactiviteiten en lesuren

1. Partij II zal ten behoeve van de leerling van Partij I een gedeelte van het onderwijsprogramma, conform het OPP van de betreffende leerling, verzorgen. Het gaat om de volgende onderwijsactiviteiten en lesuren per week:

[Onderwijsactiviteit 1 invullen], omvattend [aantal invullen] lesuren per week;

[Onderwijsactiviteit 2 invullen], omvattend [aantal invullen] lesuren per week;

[Onderwijsactiviteit 3 invullen], omvattend [aantal invullen] lesuren per week;

2. De inzet van Partij I, in termen van aanwezigheid van leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel en andere begeleiding van de leerling bij de uitvoering van het overeengekomen onderwijsprogramma door Partij II behelst [beschrijving van de inzet en/of de begeleiding die de school doet].

3. Duur van de overeenkomst

Deze overeenkomst gaat in per *[invullen datum]* en heeft een duur van *[termijn invullen]*. Tenzij anders overeengekomen wordt deze overeenkomst na het verstrijken van de bovengenoemde geldigheidsduur stilzwijgend verlengd tot wederopzegging of bijstelling in wederzijds overleg.

Deze overeenkomst is op *[datum invullen]* in tweevoud door daartoe bevoegde personen ondertekend:

Partij I

[invullen naam schoolbestuur VSO]

Functie: *[invullen functie ondertekenaar]*

Naam: *[invullen naam ondertekenaar]*

Handtekening:

Partij II

[invullen naam schoolbestuur VO]

Functie: *[invullen functie ondertekenaar]*

Naam: *[invullen naam ondertekenaar]*

Handtekening:

Bronnen:

wetten.overheid.nl

gespecialiseerdonderwijs.nl